

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 430

**Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti
Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve
Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair
Kanun Tasarısı (1/747) ve Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/747 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
  - Gerekçesi 4
- **Dışişleri Komisyonu Raporu**.....5
- **Tasarı Metni** 7
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** 7
- **Anlaşma Metni**.....9

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1301-2921

13/7/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 4/7/2016 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Binali Yıldırım
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/747)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

Ekonomi Bakanlığı tarafından, ihracatçı firmalarımızın yeni pazarlara açılmalarına yardımcı olmak amacıyla, 2005 yılından itibaren "Asya-Pasifik Ülkeleri ile Ticari ve Ekonomik İlişkileri Geliştirme Stratejisi" uygulamaya konmuştur. Strateji ile, Asya-Pasifik Bölgesi ülkeleri ile ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, bölge ülkeleri ile ticaretimizin daha dengeli bir şekilde ve çeşitlilik esasına dayalı olarak artırılması ve iş adamlarımıza uygun yatırım ve ticaret ortamı yaratılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, ikili düzeyde anlaşmalar imzalanması suretiyle ilişkilerin yasal çerçevesinin oluşturulmasına öncelik verilmiş olup, bölge ülkeleri ile serbest ticaret anlaşmaları, ticaret ve ekonomik işbirliği anlaşmaları imzalanması için girişimlerde bulunulmuştur.

Türkiye ile bir Asya ülkesi olan Pakistan arasında dış ticaret hacmi 2014 yılında 694,8 milyon dolar düzeyinde iken, 2015 yılında 599,7 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2015 yılında, bir önceki yıla kıyasla, Pakistan ile ihracatımız %11,5 oranında artış göstererek 289,1 milyon dolar, ithalatımız ise geçen yıla kıyasla %28,7 oranında azalış göstererek 310,5 milyon dolar olmuştur.

Türkiye ile Pakistan arasında ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve ilişkilerin yasal çerçevesinin oluşturulması amacıyla 22 Mart 2016 tarihinde İslamabad'da "Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşma" imzalanmıştır. Anlaşmada, söz konusu iki ülke arasındaki mal ve hizmet ticaretinin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması amacıyla serbest ticaret alanı tesis edilmesi, fikri mülkiyet hakları, rekabet ve şeffaflık konularında işbirliğinin geliştirilmesi ve bu amaçla gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik irade beyanları yer almaktadır. Anlaşmanın Türkiye'nin ticari ve ekonomik hedefleri açısından fayda sağlaması öngörülmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

14/10/2016

Esas No: 1/747

Karar No: 384

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 13/7/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan ve Başkanlıkça 28/7/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen “Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi 13/10/2016 tarihli 33’üncü toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; Türkiye ile Pakistan arasında ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve ilişkilerin yasal çerçevesinin oluşturulması amacıyla 22 Mart 2016 tarihinde İslamabad’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Anlaşmanın, iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğini geliştirmek ve kolaylaştırmak amacıyla mal ve hizmet ticaretinin serbestleştirilmesini amaçladığı,

Anlaşmada fikrî mülkiyet hakları, rekabet ve şeffaflık alanlarında iş birliğinin de öngörüldüğü,

2015 yılı Şubat ayında İslamabad’da gerçekleştirilen Türkiye-Pakistan Dördüncü Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısı sonucunda bir serbest ticaret anlaşması yapılmasının kararlaştırıldığı, bu çerçevede söz konusu Çerçeve Anlaşmanın imzalandığı,

Anlaşmanın Pakistan tarafında iç hukuk onay sürecinin henüz devam etmekte olduğu,

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da gelişeceği, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi, İstanbul Milletvekili Ravza Kavakcı Kan, İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız ve Şanlıurfa Milletvekili Halil Özcan Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Taha Özhan</i>	<i>Hasan Basri Kurt</i>	<i>Mustafa Serdengeçti</i>
Malatya	Samsun	Aksaray
Üye	Üye	Üye
<i>Mevlüt Dudu</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>	<i>Serkan Topal</i>
Hatay	Hatay	Hatay
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Ravza Kavakcı Kan</i>	<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Haydar Ali Yıldız</i>	<i>Recep Şeker</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
İstanbul	Karaman	Mardin
(Bu raporun özel sözcüsü)		
	Üye	Üye
	<i>Hasan Karal</i>	<i>Halil Özcan</i>
	Rize	Şanlıurfa
		(Bu raporun özel sözcüsü)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ALANI TESİS EDEN ÇERÇEVE ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 22 Mart 2016 tarihinde İslamabad'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ALANI TESİS EDEN ÇERÇEVE ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Binali Yıldırım

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Canikli

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkes

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. B. Sayan Kaya

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Soylu

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

L. Elvan

Millî Eğitim Bakanı

İ. Yılmaz

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Başbakan Yardımcısı

M. Şimşek

Başbakan Yardımcısı

V. Kaynak

Avrupa Birliği Bakanı

Ö. Çelik

Çevre ve Şehircilik Bakanı

M. Özhaseki

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

N. Avcı

Millî Savunma Bakanı

F. Işık

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

A. Arslan

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Özlü

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İLE

PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ

ARASINDA

SERBEST TİCARET ALANI

TESİS EDEN ÇERÇEVE ANLAŞMA

DİBACE

Türkiye Cumhuriyeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti (bundan sonra uygun olduğu yerlerde "Taraflar" veya "Türkiye" veya "Pakistan" olarak adlandırılacaklardır);

Ortak ilkeler, değerler ve tarihe dayalı köklü ve güçlü dostluklarını kabul ederek;

Aralarındaki ekonomik ilişkileri, tüm ilişkilerinin bir parçası olarak ve bunlarla tutarlı olacak şekilde, daha fazla güçlendirmek arzusuyla ve işbu Çerçeve Anlaşma'nın Taraflar arasındaki ticaretin geliştirilmesi için yeni bir ortam yaratacağına inanarak;

İşbu Çerçeve Anlaşma'nın mal ve hizmetler için genişletilmiş ve güvenli bir pazar yaratmak suretiyle firmalarının küresel pazarlardaki rekabetçiliğini geliştireceğine inanarak;

Tüm ilgili taraflar için şeffaflığı teşvik etmek arzusuyla;

Ticareti düzenleyen açık ve her iki tarafın da yararına olacak kuralların ihdası ve karşılıklı ticaret önündeki engellerin azaltılması ya da kaldırılması çabasıyla;

Karşılıklı ticaretin serbestleştirilmesi ve genişletilmesi yoluyla yaşam standartlarının yükseltilmesi, iktisadi büyüme ve istikrarın teşvik edilmesi, yeni istihdam olanakları yaratılması ve genel refahın iyileştirilmesi arzusuyla;

Ticaretlerinin ahenkli bir şekilde gelişmesini teşvik etmenin yanı sıra ortak menfaat alanlarında karşılıklı işbirliğini artırmak ve çeşitlendirmek, böylece eşitliğe, ayrımcılık yapmamaya, haklar ve yükümlülükler arasında dengeye dayalı bir çerçeve ve destekleyici bir ortam yaratmak amacıyla faaliyetler üstlenmeye hazır olduklarını beyan ederek;

15 Nisan 1994 tarihinde imzalanan *Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Marakeş Anlaşması* ile taraf oldukları diğer çok taraflı, bölgesel ve ikili anlaşmalar ve düzenlemeler çerçevesindeki karşılıklı hak ve yükümlülüklerini temel alarak;

Dünya Ticaret Örgütü vasıtası ile kurulan çok taraflı ticaret sisteminin güçlendirilmesi ve pekiştirilmesine katkıda bulunmaya kararlı olarak ve;

Çalışma ve çevre mevzuat ve politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasının güçlendirilmesi, temel işçi hakları ve sürdürülebilir kalkınmanın teşviki arzusuyla;

Aşağıda yer alan şekilde anlaşmışlardır:

FASIL 1 BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ VE GENEL TANIMLAR

MADDE 1.1: BİR SERBEST TİCARET ALANI TESTİ EDİLMESİ

Taraflar, işbu Çerçeve Anlaşma uyarınca bir serbest ticaret alanı tesis etmişlerdir.

MADDE 1.2: GENEL TANIMLAR

İşbu Çerçeve Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda, başka türlü ifade edilmedikçe:

Gün, takvim günleri anlamındadır;

AHHM, DTÖ Anlaşması Ek 2'de bulunan *Anlaşmazlıkların Halli Kural ve Usulleri Hakkındaki Mutabakat Metni* anlamındadır;

Mevcut, işbu Çerçeve Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte olan anlamındadır;

GATS, DTÖ Anlaşması Ek 1B'de bulunan *Hizmet Ticareti Genel Anlaşması* anlamındadır;

GATT 1994, DTÖ Anlaşması Ek 1A'da bulunan *Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması 1994* anlamındadır;

Eşya, GATT 1994'te anlaşılan ürünler anlamındadır;

Ortak Komite, Madde 6.1 (Ortak Komite) ile tesis edilen Ortak Komite anlamındadır;

Türkiye-Pakistan STA, işbu Çerçeve Anlaşma ve Madde 1.4.2'de belirtilen diğer ilgili anlaşmalarla kurulan Türkiye-Pakistan Serbest Ticaret Anlaşması anlamındadır;

Önlem, Taraflardan birince yasa, yönetmelik, kural, usul, karar, idari eylem şeklinde ya da bir başka şekilde alınan her türlü önlem anlamındadır;

Uyruk,

- (a) Türkiye için, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası çerçevesinde tanımlanan Türk vatandaşı
- (b) Pakistan için Pakistan İslam Cumhuriyeti Anayasası çerçevesinde tanımlanan Pakistan vatandaşı anlamındadır.

Kişi, gerçek kişi ya da tüzel kişi anlamındadır;

Kamu teşebbüsü, Taraflardan birinin sahipliğinde ya da sahiplik hisseleri aracılığıyla kontrolünde¹ bulunan teşebbüs anlamındadır;

¹ Konuya daha fazla açıklık getirmek adına, sahiplik ya da sahiplik hisseleri aracılığıyla kontrol doğrudan ya da dolaylı olabilir.

Ülke,

- (a) Türkiye için, kara ülkesini, iç sularını, karasularını ve bunların üzerindeki hava sahasını, aynı zamanda, canlı veya cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemen hak veya yetkilere sahip olduğu deniz alanlarını; ve
- (b) Pakistan için, kara ülkesini, iç sularını ve karasularını, aynı zamanda uluslararası hukuka uygun olarak Pakistan'ın de facto ve de jure egemenliğini veya yetkisini kullanabileceği bir alan olarak ulusal kanunları ile halihazırda belirlediği ya da gelecekte belirlenecek, deniz, deniz yatağı, toprak altı ve doğal kaynaklar ile ilgili, karasularının ötesindeki bütün deniz alanlarını

ifade eder;

TRIPS Anlaşması, DTÖ Anlaşması Ek 1C'de bulunan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması² anlamındadır;

DTÖ, Dünya Ticaret Örgütü anlamındadır; ve

DTÖ Anlaşması, 15 Nisan 1994 tarihli Dünya Ticaret Örgütü'nü Kuran Marakeş Anlaşması anlamındadır.

MADDE 1.3: AMAÇLAR

Türkiye-Pakistan STA'nın amaçları şunlardır:

- (a) "GATT 1994"ün XXIV'üncü Maddesi'ne uygun olarak, Taraflar arasındaki mal ticaretinin esaslı kısmını tedricen serbestleştirmek ve kolaylaştırmak;
- (b) "GATS"ın V'inci Maddesi'ne uygun olarak Taraflar arasındaki hizmet ticaretini tedricen serbestleştirmek;
- (c) Özellikle Taraflar arasındaki iktisadi ilişkilerle ilgili olmak üzere, ekonomilerindeki rekabetçiliği teşvik etmek;
- (d) Fikri mülkiyet haklarını etkin ve yeterli bir şekilde korumak;
- (e) Ticaretteki engellerin kaldırılması suretiyle, dünya ticaretinin ahenkli şekilde gelişmesine ve genişlemesine katkıda bulunmak;

² Konuya daha fazla açıklık getirmek adına, "TRIPS Anlaşması", DTÖ Anlaşması'na uygun olarak DTÖ Üyeleri tarafından Taraflara verilen TRIPS Anlaşması'nın herhangi bir hükümüne dair yürürlükteki herhangi bir muafiyeti kapsar.

- (f) Sürdürülebilir kalkınmanın müteahhkim bir amaç olduğunun kabulüyle, uluslararası ticaretin sürdürülebilir kalkınma amacına katkıda bulunacak şekilde geliştirilmesi ve bu amacın Tarafların ticari ilişkilerinin her aşamasına dâhil edilmesi ve yansıtılması için çaba göstermeyi taahhüt etmek.

MADDE 1.4: DİĞER ANLAŞMALARLA İLİŞKİLER

1. Taraflar, DTÖ Anlaşması ve taraf oldukları herhangi bir uluslararası anlaşmada yer alan hak ve yükümlülüklerini teyit ederler.
2. Aşağıdaki anlaşmalar, ayrı ayrı yürürlüğe girmelerinin ardından, Türkiye-Pakistan STA'nın ayrılmaz birer parçasını oluştururlar.
  - (a) İşbu Çerçeve Anlaşma;
  - (b) İşbu Çerçeve Anlaşma uyarınca, Madde 1.5.1 ile öngörülen Mal Ticareti Anlaşması;
  - (c) İşbu Çerçeve Anlaşma uyarınca, Madde 1.5.2 ile öngörülen Hizmet Ticareti Anlaşması ve
  - (d) Türkiye-Pakistan STA çerçevesinde akdedilebilecek diğer anlaşmalar, protokoller ya da mutabakatlar.
3. İşbu Çerçeve Anlaşma ile aksi belirtilmedikçe, İşbu Çerçeve Anlaşma ya da bu Anlaşmanın kapsamında alınan herhangi bir eylem, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu mevcut anlaşmalar çerçevesindeki hak ve yükümlülüklerini etkilemeyecek veya bunları etkisiz kılmayacaktır.

MADDE 1.5: LIBERALİZASYON

1. Taraflar aralarındaki mal ticaretinin esaslı kısmını İşbu Çerçeve Anlaşma altındaki Mal Ticareti Anlaşması'nın yürürlüğe girişiyle başlayacak bir geçiş süreci dâhilinde Mal Ticareti Anlaşması ve GATT 1994'ün XXIV'üncü Maddesi'ne uygun olarak tedricen serbestleştireceklerdir.
2. Taraflar aralarındaki hizmet ticaretini GATS'ın V'inci Maddesi'ne uygun olarak tedricen serbestleştireceklerdir.
3. Taraflar, İşbu Çerçeve Anlaşmasının imza tarihinden itibaren üç ay içerisinde, Türkiye-Pakistan STA'nın ayrılmaz bir parçası olacak bir Yatırım Anlaşması'nı müzakere etmek konusunda karar vermek üzere bir Ortak Çalışma Grubu kurmak hususunda mutabık kalmışlardır.

MADDE 1.6: ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

1. Madde 1.4.2'de akdedileceği belirtilen anlaşmaların müzakerelerinin sonucuna hâlel getirmeksizin, aksi öngörülmedikçe, Türkiye-Pakistan STA'nın yorumlanması, uygulanması veya tatbikine ilişkin her türlü anlaşmazlık 5'inci Fesil (Anlaşmazlıkların Halli) ile düzenlenen usul ve yöntemlerle çözümlenecektir.

FASIL 2 FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI

MADDE 2.1: GENEL HÜKÜMLER

1. Taraflar, özellikle yeni dijital ekonomide fikri mülkiyetin iktisadi ve sosyal kalkınmanın, teknolojik yeniliklerin ve teknoloji üreticileri ile kullanıcılarının müşterek avantajına yönelik teknoloji transferinin ve yayılımının desteklenmesindeki önemini kabul ederler.

2. Taraflar, TRIPS Anlaşması da dâhil olmak üzere, fikri mülkiyetle ilgili taraf oldukları uluslararası anlaşmaların etkin ve yeterli uygulanmasını temin edeceklerdir. İşbu Fasil, Tarafların TRIPS Anlaşması çerçevesindeki hak ve yükümlülüklerini tamamlayacak ve belirtecektir.

3. İşbu Fasil'in amaçları:

- (a) Taraf ülkelerde yenilikçi ve yaratıcı ürünlerin üretimini ve ticarileşmesini kolaylaştırmak; ve
- (b) fikri mülkiyet haklarının yeterli ve etkin bir seviyede korunmasını ve uygulanmasını sağlamaktır.

4. Türkiye-Pakistan STA'nın amaçları doğrultusunda, fikri mülkiyet hakları şunları içerir:

- (a) bilgisayar programları ve veri tabanlarındakiler de dâhil olmak üzere telif hakları ve ilgili haklar;
- (b) patentler;
- (c) ticari markalar;
- (d) hizmet markaları;
- (e) tasarımlar;
- (f) entegre devrelerin tasarımları (topografyaları);
- (g) bitki türleri ve
- (h) coğrafi işaretler

5. Taraflar, hem kendi ülkeleri arasında hem de taraf olmayan ülkelerle teknoloji transferini etkileyen uygulamaları ve politikaları hakkında görüş ve bilgi değişimi yapma konusunda mutabakata varmışlardır. Bu, özellikle, bilgi akışının kolaylaştırılmasına yönelik önlemleri, iş ortaklıklarını, lisanslama ve alt sözleşmeleri içerir. Diğerlerinin yanı sıra beşeri sermaye ve hukuki çerçevenin geliştirilmesi gibi hususlar da dâhil olmak üzere,

ev sahibi ülkelerde teknoloji transferi imkânına elverişli ortamın oluşturulması için gerekli koşullara özel önem verilecektir.

6. İşbu Fesil'da yer alan hiçbir husus, Tarafların, Türkiye-Pakistan STA hükümleriyle uyumlu olmak kaydıyla, fikri mülkiyet haklarının hak sahiplerince kötüye kullanımını veya ticareti makul olmayan biçimde sınırlandıran veya uluslararası teknoloji transferini olumsuz yönde etkileyen uygulamalara başvurulmasını önlemeye yönelik uygun önlemler almalarına engel teşkil etmeyecektir.

7. Taraflar, tüketicilerin eşyanın menşei konusunda yanıtılmasına neden olabilecek şekilde eşyayla ilgili olarak diğer Tarafın ülke isminin ticari kullanımının önlenmesi için ilgili taraflara hukuki imkânları sağlayacaklardır.

8. Taraflar, işbu Fesil kapsamında üstlendikleri taahhüt ve yükümlülüklerin uygulanmasını desteklemek amacıyla işbirliği yapmak konusunda mutabakata varmışlardır. İşbirliği alanları, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, aşağıdaki faaliyetleri içerir:

- (a) temas noktalarının bildirimi;
- (b) fikri mülkiyet haklarıyla ilgili hukuki çerçeve ile koruma ve uygulamaya dair ilgili kurallar hakkında bilgi değişimi;
- (c) mevzuat gelişimi konusunda tecrübe paylaşımı;
- (d) fikri mülkiyet haklarının uygulanmasına dair tecrübe paylaşımı;
- (e) fikri mülkiyet haklarının etkin tescilinin desteklenmesi amacıyla fikri mülkiyet sistemleri hakkında bilgi değişimi;
- (f) kapasite inşası;
- (g) fikri mülkiyet haklarına dair bilginin, diğerlerinin yanı sıra sivil toplum ve iş çevrelerinde de tanıtımı ve yayılması;
- (h) tüketiciler ve hak sahiplerinin kamu bilincinin teşvik edilmesi; ve
- (i) Taraflar arasında karşılıklı olarak belirlenebilecek diğer faaliyetler ve girişimler.

MADDE 2.2: TELİF HAKKI VE İLGİLİ HAKLAR

1. Taraflar, *Edebi ve Sanatsal Çalışmaların Korunması Hakkındaki Bern Sözleşmesi*'nin (1971) (bundan sonra "Bern Sözleşmesi" olarak anılacaktır) 1'den 18'e kadar olan Maddelerine riayet edeceklerdir.

MADDE 2.3: MARKALAR

1. Taraflar, markaların belgelendirme işareti ya da garanti işareti ve ortak marka

içermesini şart koşabilirler.

2. Taraflar, tescilli bir markanın sahibinin, kendisinden izin almamış üçüncü tarafların ticaret esnasında aynı ya da benzer işaretleri kullanımını, en azından marka sahibinin markasının tescil edildiği mal veya hizmetlerle aynı ya da benzer mal veya hizmetler için bu şekilde kullanımının karışıklık çıkarabileceği durumlarda, engelleme hakkına münhasıran sahip olmasını sağlayacaklardır. Aynı mal veya hizmetler için aynı işaretin kullanılması halinde, karışıklık olasılığının mevcut olduğu varsayılacaktır.
3. Taraflar, marka sahibinin ve üçüncü tarafların meşru menfaatlerinin dikkate alınması koşuluyla, bir marka ile tanınan haklara, tanımlayıcı terimlerin adil kullanımı gibi, sınırlı istisnalar sağlayabilirler.
4. Taraflar, tanınmış markaların korunmasına ilişkin olarak, Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Konvansiyonu (1967) ve TRIPS Anlaşması çerçevesindeki yükümlülüklerini teyit ederler.
5. Taraflar, markanın tescilinin reddine dair gerekçelerinin başvuru sahibine ya da onun bu ret kararına itiraz etme ve nihai ret kararını hukuki temyize götürme imkânı olacak temsilcisine yazılı olarak iletileceği ve elektronik ortamda sağlanabileceği bir marka tescil sistemi oluşturacaktır. Taraflar ayrıca, ticari marka başvurularına karşı çıkma imkânı tanyacaklardır.
6. Taraflar bir markanın ilk tescilinin ve her bir tescil yenilemesinin 10 yıldan az olmayan bir dönem için olmasını sağlayacaklardır.
7. Taraflar, sahiplerinin markalarda hak iddia edebilmelerine ve ilgili tarafların markalardaki haklara itiraz edebilmelerine idari ya da adli veya her ikisi vasıtası ile imkân veren bir sistem sağlayacaklardır.

MADDE 2.4: FİKRİ MÜLKİYET HAKLARININ UYGULANMASI

1. Taraflar, fikri mülkiyet haklarının kendi iç hukuklarında uygulanması için asgari özellikle 41'den 61'e kadar olan Maddeleri olmak üzere, TRIPS Anlaşması uyarınca hükümler oluşturacaklardır.
2. Taraflar, iç hukuklarına hâle getirmeksizin, telif hakkı ve ilgili hakların internet üzerinden tekrarlanan ihlalini engellemek üzere önlemler alacaklardır.

MADDE 2.5: COĞRAFİ İŞARETLERİN KORUNMASI

1. Taraflar, coğrafi işaretlerin korunmasının önemini kabul ederek, TRIPS Anlaşması'nın Coğrafi İşaretlere dair 3'üncü Bölüm II'nci Kısımına uygun olarak coğrafi işaretlerin korunması için bir sistem sağlayacak ve diğer Tarafın coğrafi işaretlerini kendi mevzuatına uygun olarak koruyacaklardır.

2. Taraflar, işbu Çerçeve Anlaşma'da belirtilen Mal Ticareti Anlaşması'nın 1.4.2'nci Maddesi yürürlüğe girdikten sonra, herhangi bir Tarafın talebi üzerine, ilave coğrafi işaretlerin korunması için istişarede bulunacaklardır. Söz konusu istişarelerin sonucunda Taraflar, Türkiye-Pakistan STA'nda belirtilen hükümler uyarınca, bahse konu coğrafi işaretleri koruyacaklardır.

MADDE 2.6: İZLEME VE DEĞERLENDİRME

1. İşbu Fasil'in uygulanması Taraflarca düzenli olarak izlenecektir. Fikri mülkiyet hakları alanında ticari koşulları etkileyen sorunların ortaya çıkması durumunda, Taraflardan birinin talebi üzerine, karşılıklı memnun edici çözümlere ulaşmak üzere, Ortak Komite'de istişareler yürütülecektir.

2. Bu Fasil'in amaçlarının takibi için, işbu Çerçeve Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl sonra, Taraflardan birinin talebi üzerine, Taraflar bu Fasil'in genel uygulanışını gözden geçirmek amacıyla istişarelerde bulunacaklardır.

FASIL 3 REKABET

MADDE 3.1: TANIMLAR

İşbu Fasil'in amaçları kapsamında

Rekabet kanunları

- (a) Türkiye için, 4054 Sayılı *Rekabetin Korunması Kanunu* ile bu Kanunun uygulama yönetmelikleri ve değişiklikleri;
- (b) Pakistan için, 2010 tarihli *Rekabet Kanunu* ile bu Kanunun uygulama yönetmelikleri ve değişiklikleri; ve
- (c) işbu Çerçeve Anlaşma yürürlüğe girdikten sonra, bu Madde'de yer alan mevzuatın uğrayacağı değişiklikler

anlamına gelir.

Rekabeti engelleyici uygulamalar

- (a) Tarafların ülkelerinde rekabeti engelleme, kısıtlama ya da bozma amacını taşıyan teşebbüsler arası anlaşmalar ve uyumlu eylemler³ ve teşebbüs birliklerinin karar ve eylemleri;
- (b) bir ya da birden fazla teşebbüsün Taraflardan birinin ülkesi dâhilindeki hâkim durumunu kötüye kullanımı; veya
- (c) herhangi bir Tarafın ülkesi içinde, özellikle hâkim durum yaratma veya güçlendirme sonucunda, rekabeti önemli ölçüde azaltan teşebbüsler arası yoğunlaşmalar

anlamına gelir.

MADDE 3.2: İLKELER

1. Taraflar ticari ilişkilerinde serbest ve bozulmamış rekabetin önemini kabul ederler. Taraflar rekabeti engelleyen uygulamaların ticari liberalizasyon sürecinin faydalarını ortadan kaldırmasını ya da yok etmesini önlemek amacıyla ilgili rekabet kanunlarını, kendi sınırları dâhilinde uygulamayı taahhüt ederler.

2. Taraflar kendi sınırları dâhilinde kısıtlayıcı anlaşmalar, uyumlu eylemler ve hâkim durumun kötüye kullanılmasını etkili bir şekilde önleyen ve teşebbüsler arası uyumlu hareketlerin etkili bir şekilde kontrolünü sağlayan kapsamlı rekabet kanunlarını muhafaza edeceklerdir.

³ Bu Fasil'in uyumlu eylemlere uygulanışı, Tarafların rekabet kanunlarıncı belirlenir.

MADDE 3.3: UYGULAMA

1. Taraflar rekabet kanunlarının uygulanmasından sorumlu ve uygun şekilde donanımlı bir merci bulunduracaklardır.
2. Taraflar, rekabet kanunlarının şeffaf, zamanlı ve ayrımcılığa mahal vermeyecek şekilde, adil usul ve ilgili tarafların savunma hakkı ilkelerine riayet ederek uygulanmasının önemini kabul ederler.

MADDE 3.4: İŞBİRLİĞİ

1. Taraflar rekabet kanunlarının etkili uygulamasını daha da geliştirmek ve Türkiye-Pakistan STA'nın amaçlarını yerine getirmek için rekabet otoriteleri arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun önemini kabul ederler.
2. Taraflar uygulama politikaları ve rekabet kanunlarının uygulanması bakımından, bildirim, istişare ve gizli olmayan bilgilerin değişimi yöntemleri de dâhil olmak üzere işbirliği yapacaklardır.

MADDE 3.5: İSTİŞARE

1. Taraflar arasındaki karşılıklı anlayışı geliştirmek veya bu Fasıll kapsamında ortaya çıkan özel konuları ele almak amacıyla, Tarafların rekabet kanunları ve politikaları geliştirme, muhafaza etme ve uygulama konusundaki özerkliği saklı kalmak üzere, her bir Taraf diğer Tarafın talebi üzerine, diğer Tarafça gündeme getirilen konulara ilişkin istişarelerde bulunacaktır.
2. İstişare talebinde bulunulan Taraf, diğer Tarafın endişelerini tam ve müzahir bir şekilde değerlendirmeye alacaktır.

MADDE 3.6: BİLDİRİM

1. Tarafların rekabet otoritelerinin, rekabeti engelleyici uygulamalara ilişkin faaliyetlerin diğer Tarafın önemli çıkarlarını ciddi ölçüde etkileyebileceğini değerlendirmesi durumunda, doğrudan diğer tarafın rekabet otoritelerine ve Madde 6.5 ile tesis edilen irtibat noktalarına bildireceklerdir.
2. Tarafların rekabet kanunlarına ters düşmemek ve devam eden bir soruşturmayı etkilememek şartıyla, bildirim yürütülen faaliyetin erken bir safhasında gerçekleştirilecektir.

MADDE 3.7: GİZLİLİK

1. Herhangi bir Tarafın rekabet otoritesi, karşı Tarafın rekabet otoritesinin talebi üzerine, devam eden hiçbir bir soruşturmayı etkilememek ve her iki Tarafın gizlilik kuralları ve standartlarıyla uyumlu olmak kaydıyla, rekabet kanunlarının etkili bir şekilde uygulanmasını kolaylaştırmak için bilgi sağlamaya çaba gösterir.

2. Taraflardan her birinin rekabet otoritesi, karşı Tarafın rekabet otoritesi tarafından gizlilik içerisinde sağlanan bilginin gizliliğini koruyacak ve bilgiyi sağlayan rekabet otoritesince yetkilendirilmeyen hiçbir kişiye bu tür bilgiyi ifşa etmeyecektir.

MADDE 3.8: KAMU TEŞEBBÜSLERİ

1. Taraflar, bu hükmün uygulanması kamu teşebbüslerine verilen özel görevlerin hukuki ya da fiili ifasını olumsuz etkilemediği müddetçe, kamu teşebbüslerinin ilgili tarafın rekabet kanunlarına tabi olacağını ve Taraflar arasındaki ticareti etkileyecek şekilde rekabeti engelleyici uygulamalarda bulunmayacağını ya da devam ettirmeyeceğini garanti altına alacaklardır.

2. Paragraf 1’de yer alan hiçbir husus, bir Tarafın kamu teşebbüsü kurmasını ya da devam ettirmesini engelleyecek şekilde yorumlanmayacaktır.

MADDE 3.9: ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Hiçbir Taraf, bu Fasıllardan kaynaklanan bir sorun için 5’inci Fasıll’a (Anlaşmazlıkların Halli) başvuramayacaktır.

FASIL 4
ŞEFFAFLIK

MADDE 4.1: BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Diğer Tarafın talebi üzerine ve iç mevzuatı uyarınca mümkün olduğu ölçüde, bir Taraf Türkiye-Pakistan STA'nın uygulanmasını ciddi ölçüde etkileyebilecek mevcut ya da taslak tedbirler hakkında hızla bilgi sağlayacak ve talep eden Tarafça yöneltilen sorulara cevap verecektir.
2. İşbu Fasıllarda atıfta bulunulan bilgi; DTÖ'ye uygun bildirim yapılmış olması halinde veya ilgili Tarafın resmi, kamusal ve ücretsiz olarak erişilebilir internet sitesinde elde edilebilir hale getirildiğinde sağlanmış olarak nitelendirilecektir.
3. Türkiye-Pakistan STA'nda yer alan hiçbir hüküm, Tarafların, kanunların uygulamasını engelleyecek, kamu çıkarına aykırı olacak veya herhangi bir ekonomik işletmecinin meşru ticari çıkarlarına hanel getirecek gizli bilgileri ifşa etmesini gerektiremeyecektir.
4. İşbu Fasılların hükümleri ile Türkiye-Pakistan STA'nın diğer fasıllarındaki şeffaflık ile ilgili hükümlerin tutarsızlığı durumunda, tutarsızlık ölçüsünde diğer fasıllardaki şeffaflıkla ilgili hükümler amir kılınacaktır.

MADDE 4.2: YAYIM VE İDARI İŞLER

1. İşbu Madde'nin amaçları doğrultusunda, ilgili kişi 2'nci Paragraf çerçevesinde genel uygulamaya ilişkin tedbirler uyarınca her tür hak ve yükümlülüklerle tabi olabilecek herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi anlamındadır.
2. Taraflar, Türkiye-Pakistan STA kapsamındaki ticari konularla ilgili genel uygulamaya ilişkin kanunların, yönetmeliklerin ve idari kararlarının zamanında yayımlanmasını veya kamuya açık hale getirilmesini sağlamak için ellerinden gelen çabayı sarf edeceklerdir.
3. İç mevzuatları uyarınca mümkün olduğu ölçüde, her bir Taraf ilgili kişilere ve diğer Tarafa Türkiye-Pakistan STA kapsamındaki ticari konularla ilgili genel uygulamaya ilişkin kanunların, yönetmeliklerin ve idari kararlarının uygulanmasına ilişkin önlemler hakkında makul ön bildirim ve diğer Tarafın talebi üzerine bu önlemlere yorumda bulunmaları için makul bir fırsat sağlayacaktır.

MADDE 4.3: GÖZDEN GEÇİRME VE TEMYİZ

İç mevzuatlarına hanel getirmeksizin:

- (a) Her bir Taraf, Türkiye-Pakistan STA'nın kapsadığı konularla ilgili hızlı gözden geçirme ve gerekli olması durumunda idari işlemlerin düzeltilmesi amaçlarıyla yargısal, yarı-yargısal veya idari mahkemeler veya usuller tesis veya muhafaza edecektir. Söz konusu mahkemeler tarafsız ve idari uygulama ile görevlendirilmiş makam veya

yetkililerden bağımsız olacak ve konunun sonucuna ilişkin önemli bir çıkarları bulunmayacaktır.

(b) Her bir Taraf, herhangi bir mahkeme veya işlemde davanın taraflarına şu hakların tanınacağını taahhüt edecektir:

(i) kendi konularını desteklemeleri veya savunmaları için makul bir fırsat; ve

(ii) kanıt ve belge ibrazına veya kendi iç mevzuatınca gerekli kılındığında idari otoritelerce derlenmiş kayıtlara dayanan bir karar.

(c) Her bir Taraf, iç mevzuatı uyarınca temyiz ve gözden geçirmeye tabi olmak üzere bu tür bir kararın ele alınan idari eyleme ilişkin olarak makamlar ve yetkililerce uygulanmasını ve makamlar ve yetkililerin uygulamalarını yönlendirmesini sağlayacaktır.

FASIL 5
ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

MADDE 5.1:

1. Taraflar, her zaman Türkiye-Pakistan STA'nın yorumlanması ve uygulanması hususunda mutabık kalmaya çaba sarf edecekler ve aralarında çıkabilecek anlaşmazlıkların önlenmesi ve halli ile Anlaşmanın işleyişini etkileyebilecek her konunun işbirliği ve danışmalar aracılığıyla iki Tarafı da memnun edecek bir çözüme ulaştırılması için her türlü girişimde bulunacaklardır.
2. Her bir Taraf, Türkiye-Pakistan STA'nın yorumlanması ve uygulanmasından kaynaklanan önlem ya da diğer herhangi bir konu ile ilgili olarak diğer tarafa danışma talebinde bulunabilir.
3. Talepte bulunan Taraf diğer Tarafa, şikâyet konusu önlemin tanımını ve şikâyetin Türkiye-Pakistan STA'nın ilgili madde/maddelere dair dayanağını da içerecek şekilde, danışma için talebin sebeplerini belirterek yazılı bir bildirimde bulunacak ve konunun incelenmesi için yeterli bilgileri sunacaktır. Danışma talebinin bir örneği Ortak Komiteye gönderilecektir.
4. Ortak Komite, şikâyet edilen Tarafın danışma talebini almasını takiben 30 gün içerisinde özel olarak danışmaların gerçekleştirilmesi amacı ile toplanacaktır. Taraflar, söz konusu önlem ya da olabilecek diğer hususların Türkiye-Pakistan STA'nın uygulanması ve yorumlanmasını nasıl etkileyebileceği konusunda Ortak Komiteye bilgi sağlayacaklardır. Teati edilen ve Ortak Komiteye sunulmuş olan tüm bilgiler danışmalar esnasında gizli tutulacaktır.
5. Taraflar daha uzun bir takvimde mutabık kalmazlar ise, Ortak Komite, şikâyet edilen Tarafın danışma talebini almasını takiben 60 gün içerisinde anlaşmazlığı çözümlenecektir. Ortak Komite ilgili Tarafca uygulanacak tedbirlere ilişkin karar ve tavsiyelerde bulunur ve alır ve bunların uygulanması için makul bir süre belirler.
6. Ortak Komite, ihtiyaç duyması halinde ya da Tarafların karşılıklı olarak memnun olacağı şekilde anlaşmazlığın çözüme ulaşmasına yardım etmek üzere teknik danışmanlar çağırabilir ya da çalışma grubu veya uzmanlar grubu kurabilir. Bahse konu çalışma grubu, uzmanlar grubu ve teknik danışmanlar grubu için oluşturulan zaman dilimi, Taraflar aksini kararlaştırmadığı sürece anlaşmazlığın halli için belirlenen toplam zaman dilimi sınırını aşmayacaktır.

Madde 5.2: TAHKİM PANELİ

1. Anlaşmazlık, 60 gün ya da Tarafların mutabık kaldığı diğer bir zaman aralığı içerisinde çözüme ulaşmaz ise; Taraflar aksini kararlaştırmadığı sürece, Taraflar bir Tahkim Kurulu kuracaklardır.
2. Taraflar, Madde 1.4 (2) de öngörülen Anlaşmalar ile birlikte yürürlüğe girecek şekilde anlaşmazlıkların halline dair ilave bir mutabakat kabul edeceklerdir.

FASIL 6 KURUMSAL HÜKÜMLER

MADDE 6.1: ORTAK KOMİTE

1. Taraflar, işbu Anlaşma ile Türkiye ve Pakistan temsilcilerinden oluşan bir Ortak Komite kurmuşlardır.

2. Ortak Komite yılda bir kere veya taraflardan birinin talebi ile dönüşümlü olarak Türkiye veya Pakistan'da toplanacaktır. Ortak Komite'ye, Türkiye'nin Ekonomi Bakanı ve Pakistan'ın Ticaret Bakanı veya onların görevlendirdikleri temsilcileri tarafından eş başkanlık edilecektir. Ortak Komite, toplantı programı üzerinde anlaşacak ve gündemini tayin edecektir.

3. Ortak Komite:

- (a) Taraflar arasındaki ticari ilişkileri daha da geliştirmek için Türkiye-Pakistan STA'nın düzgün işleyişini temin edecek;
- (b) Türkiye-Pakistan STA'nın tatbikini ve uygulamalarını denetleyecek ve kolaylaştıracak ve STA'nın genel amaçlarını geliştirecek;
- (c) bütün komitelerin, çalışma gruplarının ve Türkiye-Pakistan STA ile oluşturulacak diğer organların çalışmalarını denetleyecek;
- (d) 5 inci Fesil (Anlaşmazlıkların Halli) ile verilen haklara hâlel getirmeksizin, Türkiye-Pakistan STA kapsamındaki alanlarda ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçmek veya Türkiye-Pakistan STA'nın yorumlanmasına ya da uygulanmasına ilişkin anlaşmazlıkların çözümü için uygun yolları ve metotları araştırarak;
- (e) Türkiye-Pakistan STA kapsamına giren bir alanla bağlantılı diğer herhangi bir ilgi konusunu ele alacaktır.

4. Ortak Komite:

- (a) komiteler, çalışma grupları veya diğer organların tesis edilmesine ve bunlara sorumluluk devredilmesine karar verebilir;
- (b) özel sektör ve sivil toplum kuruluşları dâhil olmak üzere bütün ilgili taraflarla iletişim kurabilir;
- (c) Taraflara, Türkiye-Pakistan STA'nda değişiklik yapılmasını tavsiye etmeye karar verebilir;
- (d) Türkiye-Pakistan STA'nın hükümlerinin yorumlarını kabul edebilir;

- (e) Türkiye-Pakistan STA ile öngörüldüğü üzere kararlar alabilir veya tavsiyelerde bulunabilir;
- (f) kendi çalışma usullerini kararlaştırabilir; ve
- (g) Tarafların mutabık kalacağı şekilde görevlerinin tatbikine ilişkin diğer eylemlerde bulunabilir.

5. Taraflardan biri Ortak Komite'ye, komitelere, çalışma gruplarına veya herhangi bir diğer organa kendi kanunları ve düzenlemelerine göre gizli kabul edilen bir bilgi tevdi ederse, diğer Taraf o bilgiyi gizli tutacaktır.

MADDE 6.2: KOMİTELER VE ÇALIŞMA GRUPLARI

1. Ortak Komite'nin himayesi altında komiteler, çalışma grupları ve diğer organlar kurulabilir.
2. Komitelerin, çalışma gruplarının veya diğer organların bileşimi, toplanma sıklığı ve görevleri Türkiye-Pakistan STA'nın ilgili hükümleri ya da Türkiye-Pakistan STA ile uyumlu şekilde hareket eden Ortak Komite tarafından belirlenebilir.
3. Komiteler, çalışma grupları ve diğer organlar toplantılarının gerçekleşmesinden yeterli bir zaman önce, programları ve gündemleri hakkında, Ortak Komite'yi bilgilendireceklerdir. Ortak Komite'nin her düzenli toplantısında faaliyetlerini Ortak Komite'ye rapor edeceklerdir. Bir komitenin, çalışma grubunun veya herhangi bir başka organın oluşturulması veya varlığı, taraflardan birinin herhangi bir konuyu doğrudan Ortak Komite'ye taşımasına engel olmayacaktır.
4. Ortak Komite bir komiteye, çalışma grubuna veya herhangi bir diğer organa verilen görevi değiştirmeye veya üstlenmeye karar verebilir ya da bir komite, çalışma grubu veya herhangi bir diğer organı feshedebilir.

MADDE 6.3: KARAR ALMA

1. Ortak Komite, Türkiye-Pakistan STA'nın hedeflerine ulaşmak amacıyla, Tarafların kendi geçerli yasal gereklilik ve usullerine hâle getirmeksizin, Türkiye-Pakistan STA kapsamındaki tüm konulara ilişkin karar alma yetkisine sahip olacaktır.
2. Alınan kararlar, kendi geçerli yasal gereklilik ve usulleri uyarınca uygulanmalarına yönelik gerekli önlemleri alacak olan Taraflar üzerinde bağlayıcı olacaktır. Ortak Komite ayrıca uygun tavsiyelerde de bulunabilir.
3. Ortak Komite kararlarını ve tavsiyelerini Taraflar arasında mutabakat ile oluşturacaktır. Bu hüküm, Ortak Komite'nin anlaşmazlıkların halli sürecinde 5 inci Fesil'da açıklanan hususlardaki çalışmalarına uygulanmayacaktır.

MADDE 6.4: TADILAT

Taraflar, Türkiye-Pakistan STA'nı, yazılı olarak, tadil etmeyi kararlaştırabilirler. Tadilat, Tarafların uygulanan yasal yükümlülüklerini ve usullerini yerine getirdiklerini tasdik eden yazılı bildirimlerin teatisinden sonra ya da Tarafların kararlaştırabileceği diğer bir tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE 6.5: İRTİBAT NOKTALARI

1. Türkiye-Pakistan STA kapsamında yer alan her türlü ticari konuya ilişkin iletişimi kolaylaştırmak amacıyla Taraflar aşağıdaki irtibat noktalarını belirlemişlerdir:

- (a) Türkiye Cumhuriyet adına, Ekonomi Bakanlığı, veya halefi; ve
- (b) Pakistan Cumhuriyeti adına, Ticaret Bakanlığı, veya halefi.

2. Herhangi bir Tarafın talebi üzerine, diğer Tarafın irtibat noktası, Türkiye-Pakistan STA'nın uygulanmasına ilişkin her türlü konudan sorumlu olan makam veya resmi yetkiliyi belirtecek ve irtibat talebinde bulunan Taraf ile iletişimi kolaylaştırmak üzere gerekli desteği sağlayacaktır. Her bir Taraf, irtibat noktası ile ilgili olabilecek herhangi bir değişikliği diğer Tarafa zamanlıca bildirecektir.

FASIL 7
İSTİSNALAR VE NİHAİ HÜKÜMLER

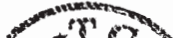
Bölüm A: İstisnalar

MADDE 7.1: VERGİLENDİRME

1. Bu Madde'nin amaçları doğrultusunda vergi anlaşması, Taraflar arasında yürürlükte olan çifte vergilendirmenin önlenmesi veya diğer uluslararası vergilendirme anlaşmaları yahut düzenlemeler anlamındadır; ve vergilendirme önlemleri Madde 1.4.2'de (Diğer Anlaşmalarla İlişkiler) belirtildiği üzere Mal Ticareti Anlaşması'nda tanımlanan bir "gümrük vergisi"ni içermez.
2. Bu Madde'de belirtilmedikçe ve Madde 1.4.2'de (Diğer Anlaşmalarla İlişkiler) belirtilen anlaşmaların veya fasılların müzakerelerinin sonuçlarına hanel getirmeksizin, Türkiye-Pakistan STA'nda yer alan hiçbir şey vergilendirme önlemlerine uygulanamaz.
3. (a) Türkiye-Pakistan STA, vergilendirme önlemlerine ilişkin olarak yalnızca GATT 1994'ün III'üncü Maddesi'nde de tanınmış haklara veya getirilmiş yükümlülüklerle denk haklar tanıyacak veya yükümlülük getirecektir.
(b) Mal Ticareti Anlaşmasının Gümrük Vergileri, Vergiler veya ihracatta Uygulanan Diğer Resim ve Harçlara ilişkin hükümleri vergilendirme önlemlerine uygulanacaktır.
4. Türkiye-Pakistan STA'nda yer alan hiçbir şey Tarafların, Taraflar arasında yürürlükte olan herhangi bir vergi anlaşmasında yer alan hak ve yükümlülüklerini etkilemez. Bir vergilendirme önlemi ile ilgili olarak, Türkiye-Pakistan STA ile bir vergi anlaşması arasında herhangi bir tutarsızlık olması halinde, tutarsızlık ölçüsünde vergi anlaşması geçerli olacaktır. Taraflar arasında bir vergi anlaşması olması durumunda, Türkiye-Pakistan STA ile anılan vergi anlaşması arasında bir tutarsızlık olup olmadığını belirlemek konusunda vergi anlaşmasında belirlenen resmi makamlar yegâne sorumludur.

MADDE 7.2: ÖDEMELER DENGESİ İSTİSNALARI

1. Madde 1.4.2'de (Diğer Anlaşmalarla İlişkiler) belirtilen anlaşmaların müzakerelerinin sonuçlarına hanel getirmeksizin, Taraflardan biri, ödemeler dengesi amacıyla önlemler almaya karar verirse, söz konusu önlemleri sadece Ödemeler Dengesi Amacıyla Alınan Ticaret Önlemleri Deklarasyonu (1979 Deklarasyonu) ve GATT 1994'ün Ödemeler Dengesi Hükümleri Hakkında Mutabakat Metni (BOP Mutabakat Metni) dâhil olmak üzere GATT 1994'te yer alan hak ve yükümlülükleri ile uyumlu olarak alabilir. Bu önlemlerin alınması sırasında, önlemi alan Taraf diğer Tarafa derhal istişarelerde bulunacaktır.

2. Taraflar, 1'inci Paragraf'ta atıfta bulunulan kısıtlayıcı önlemlerin uygulanmasını önlemek için çaba göstereceklerdir.
3. İşbu Madde altında alınan veya muhafaza edilen herhangi bir kısıtlayıcı önlem ayrımcı olmayacaktır.

MADDE 7.3: GÜVENLİK İSTISNALARI

Türkiye-Pakistan STA'nda yer alan hiçbir şey şu şekilde yorumlanamaz:

- (a) Taraflardan birini, açıklanmasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü bilgiyi vermeye mecbur bırakacak şekilde;
- (b) Taraflardan birinin temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü aşağıdaki önlemleri almasına engel olacak şekilde:
  - (i) silah, mühimmat ve harp malzemesinin üretimi veya ticareti ile bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak silahlı kuvvetlerin ikmaline ilişkin gerçekleştirilmiş ekonomik faaliyetler ile ilgili önlemler;
  - (ii) parçalanabilir ve eriyebilir maddeler veya bunlardan elde edilen maddelerle ilgili önlemler; veya
  - (iii) savaş zamanlarında veya diğer uluslararası ilişkilerdeki acil durumlarda alınan önlemler; veya
- (c) Taraflardan birinin uluslararası barış ve güvenliğin muhafaza edilmesi için uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmesine engel olacak şekilde.

Bölüm B: Nihai Hükümler

MADDE 7.4: YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

1. İşbu Çerçeve Anlaşma Taraflarca kendi usullerine uygun olarak onaylanacaktır.
2. İşbu Çerçeve Anlaşma, Tarafların birbirlerine, işbu Çerçeve Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için kendi iç mevzuatında öngörülen bütün gereklerin yerine getirildiğini bildirdikleri yazılı bildirimlerin diplomatik kanallar vasıtasıyla teati edildiği tarihten sonraki ikinci ayın birinci günü, veya tarafların kararlaştırabileceği diğer bir tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE 7.5: YÜRÜRLÜK SÜRESİ

1. İşbu Çerçeve Anlaşma süresiz olarak geçerlidir.
2. Herhangi bir Taraf, işbu Çerçeve Anlaşma'yı feshetme niyetini diğer Tarafa yazılı olarak bildirebilir.

3. Fesih, 2'nci Paragraf kapsamında diğer Tarafa yapılan bildirimden altı ay sonra geçerli olacaktır.

MADDE 7.6: EKLER

İşbu Çerçeve Anlaşma'ya ait Ekler Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

MADDE 7.7: GÜMRÜK BİRLİKLERİ VE SERBEST TİCARET ALANLARI

1. İşbu Çerçeve Anlaşma'da yer alan hiçbir hüküm, işbu Çerçeve Anlaşma ile öngörülen hak ve yükümlülükleri değiştirmede, Taraflardan herhangi birisi ile üçüncü ülkeler arasında gümrük birlikleri, serbest ticaret alanları veya diğer düzenlemelerin tesis veya muhafaza edilmesine engel teşkil etmez.

2. Gümrük birlikleri veya serbest ticaret alanları tesis veya tashih eden ve ihtiyaç olması halinde, Tarafların üçüncü ülkelere dair ticaret politikaları ile ilgili diğer başlıca konulara ilişkin istişareler, Taraflardan birinin talebi üzerine Ortak Komite'de yapılacaktır.

3. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımı durumunda, katılımın sonuçları istişare edilecektir.

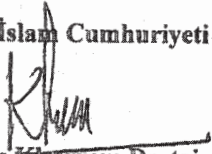
MADDE 7.8: MUTEBER METİNLER

İşbu Çerçeve Anlaşma, hepsi eşit derecede muteber olmak üzere, Türkçe ve İngilizce dillerinde ikişer nüsha olarak düzenlenmiştir. Farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

BUNUN KANITI OLARAK aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, tam yetkili olarak, işbu Çerçeve Anlaşma'yı imzalamışlardır.

İki bin on altı yılının Mart ayının yirmiikinci gününde, Pakistan İslam Cumhuriyeti, İslamabad'da iki nüsha olarak düzenlenmiştir.

Pakistan İslam Cumhuriyeti Adına

Mühendis Khurram Dastgir Khan
Ticaret Bakanı

Türkiye Cumhuriyeti Adına

Mustafa Elitaş
Ekonomi Bakanı

TBMM Basımevi - 2016